อนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พลตรี หลวงวีรวัฒนโยธิน

(วีรวัฒน์ วีรวัฒนโยธิน)

ณ เมรุชั่วคราว ...

ณ ฌาปนสถานกองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร

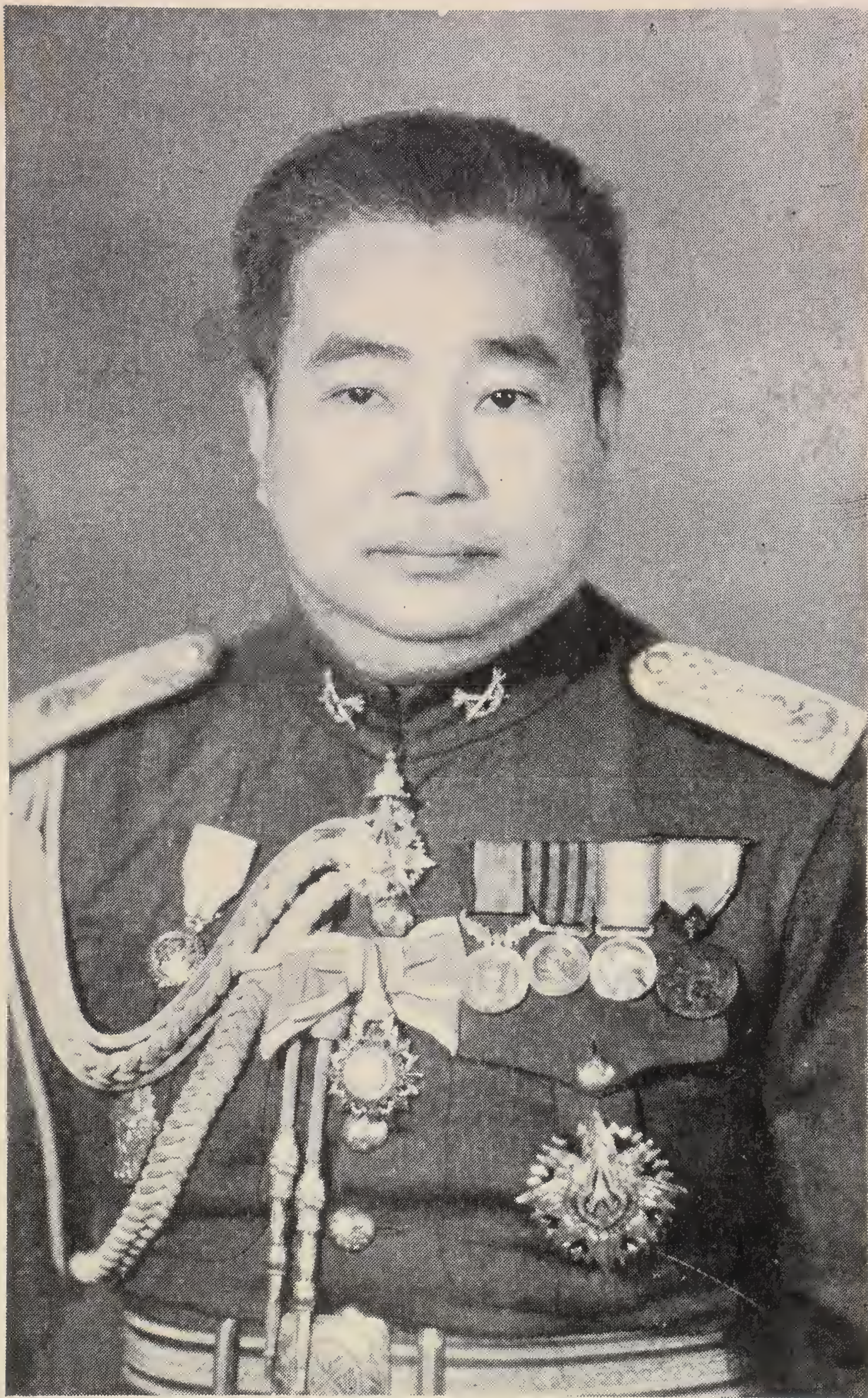
วันอังคารที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๑๒

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

พลตรี หลวงวีรวัฒนโยธิน

ชาตะ : ๕ เมษายน ๒๔๔๒

อนิจกรรม : ๑๙ ตุลาคม ๒๕๑๑

คำนำ

เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพคุณพ่อ คุณแม่และลูก ๆ ได้ปรึกษากันว่า หนังสือที่จะพิมพ์แจกเป็นที่ระลึกในวาระนี้ควรเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับเกียรติประวัติทางทหารของคุณพ่อเพราะท่านเป็นทหารที่มีเกียรติประวัติที่ดีเด่นและงดงามอย่างยิ่ง ตลอดระยะเวลาที่รับราชการอยู่ ๒๕ ปี อันนับได้ว่าเป็นแบบอย่างที่ดีของทหารหาญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผลงานของท่านในการรับใช้ประเทศชาติในยามสงครามทั้ง ๒ ครั้งเป็นเครื่องยืนยันถึงลักษณะการเป็นผู้นำทางทหารที่ยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ทางทหารของประเทศไทย ดังนั้นเพื่อเป็นการสักการะแด่คุณพ่อตลอดจนรักษาประวัติศาสตร์ทางทหารอันมีค่ายิ่งของชาติมิให้ศูนย์ไป และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้สืบสกุลวีรวัฒนโยธินจักได้ระลึกถึงและธำรงไว้ซึ่งเกียรติประวัติอันดีงามแห่งบรรพบุรุษของตน ซึ่งท่านได้มาด้วยความกล้าหาญ ซื่อสัตย์สุจริตต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ

สำหรับเกียรติประวัติของคุณพ่อในการรบทั้งในสงครามอินโดจีน และสงครามมหาเอเซียบูรพา ตลอดจนยุทธวิธีในการนำทัพเข้ายึดและป้องกันนครเชียงตุงจากสาธารณรัฐไทยใหญ่นั้น ได้รวบรวมอย่างถูกต้องจากเอกสารสำคัญอันเป็นหลักฐานในการอ้างอิงจากประวัติการรบของ ร. พัน ๘ ซึ่งเป็นเอกสารที่คุณพ่อรักที่สุดเพราะท่านนำติดตัวไปด้วยเสมอไม่ว่าจะย้ายไปอยู่ที่ใด คุณพ่อตั้งใจว่าจะเขียนขึ้นไว้เป็นประโยชน์สำหรับนักการทหารแต่ก็ไม่มีโอกาสจะได้เขียน ในที่สุดคุณแม่ได้เรียนปรึกษากับท่านผู้มีพระคุณคือ พลโท เจริญ พงษ์พานิช ซึ่งท่านเป็นผู้ร่วมรบกับคุณพ่อในครั้งนั้น ท่านได้กรุณารวบรวมประวัติตลอดจนยุทธวิธีในการรบของคุณพ่อลงในหนังสือเล่มนี้ นอกจากนี้ท่านผู้มีพระคุณอีกท่านหนึ่งคือ พลตรี ชาญ อังศุโชติ ท่านผู้นี้เป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับคุณพ่อที่สุดในยามสงครามในขณะที่คุณพ่อเป็นผู้บัญชาการกองพลที่ ๑ รักษาพระนคร จึงขอกราบขอบพระคุณในความมีน้ำใจของท่านทั้งสองไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย เพราะประวัติของคุณพ่อที่ถูกต้องในด้านการรบในหนังสือเล่มนี้จะมีขึ้นไม่ได้ถ้าไม่ได้รับความกรุณาจากท่าน พลตรี ชาญ อังสุโชติ และท่าน พลโท เจริญ พงษ์พานิช

ครอบครัววีรวัฒนโยธิน

ถ่ายเมื่อเป็นนายร้อยตรี พ.ศ. ๒๔๖๙

ประวัติย่อ

ของ

พลตรี หลวงวีรวัฒนโยธิน

พลตรี หลวงวีรวัฒนโยธิน นามเดิมวีรวัฒน์ วีรวัฒนโยธิน เป็นบุตรคนที่สามของนายทอง และนางปิ๋ว รักตะจิตตระการ เกิดเมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๔๒ ที่ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอทุ่งคา จังหวัดภูเก็ต มีพี่น้องรวม ๔ คน คือ

๑. นายโกวิท วีรวัฒนโยธิน (ถึงแก่กรรม)

๒. นางบุญเรือน ชัชกุล ภรรยา อ.อ. พระยาอุปการศิลปเสริฐ (อั้น ชัชกุล)

๓. พลตรี หลวงวีรวัฒนโยธิน

๔. นายเสียง วีรวัฒนโยธิน (ถึงแก่กรรม)

๕. นายหัตร วีรวัฒนโยธิน

พลตรี หลวงวีรวัฒนโยธิน ได้ทำการสมรส ๒ ครั้ง ครั้งแรกกับนางพิง วีรวัฒนโยธิน ธิดา พ.อ. พระยาไชยเยนทร์ ฤทธิรงค์ (จาด ตุลวรรธนะ) ถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๔ และได้ทำการสมรสใหม่กับนางทวี วีรวัฒนโยธิน ธิดา พ.อ. พระยาสโมสรสรรพการ (เนื่อง สันธิโยธิน) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๘ มีบุตรธิดารวม ๑๑ คน คือ

๑. นายวีระ วีรวัฒนโยธิน

๒. นายวรา วีรวัฒนโยธิน

๓. นางวิภา โยธีพิทักษ์

๔. นายวัลลภ วีรวัฒนโยธิน

๕. นายแหลมทอง วีรวัฒนโยธิน

๖. น.ส. สุวนีย์ วีรวัฒนโยธิน

๗. นายทวีศักดิ์ วีรวัฒนโยธิน

๘. น.ส. วันทนีย์ วีรวัฒนโยธิน

๙. น.ส. ระวิวรรณ วีรวัฒนโยธิน

๑๐. ด.ช. ชัยยันต์ วีรวัฒนโยธิน

๑๑. ด.ช. สุวัฒน์ วีรวัฒนโยธิน

การศึกษา

แรกเริ่มศึกษาเบื้องต้นที่ จ.ว. ภูเก็ต แล้วจึงไปเข้าศึกษาต่อ ณ โรงเรียนนายร้อยทหารบก เมื่อวันที่ ๒๕ ม.ค. ๒๔๖๐ เลขประจำตัว ๓๒๐๖

ยศ

ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรยศทหาร

นายร้อยตรี	เมื่อวันที่	๓๐	ธันวาคม	พ.ศ. ๒๔๖๕
นายร้อยโท	,,	๗	พฤษภาคม	พ.ศ. ๒๔๗๑
นายร้อยเอก	,,	๒๔	เมษายน	พ.ศ. ๒๔๗๔
นายพันตรี	,,	๑	เมษายน	พ.ศ. ๒๔๗๗
นายพันโท	,,	๑	เมษายน	พ.ศ. ๒๔๘๓
นายพันเอก	,,	๑๙	มิถุนายน	พ.ศ. ๒๔๘๔
นายพลตรี	,,	๑	กรกฎาคม	พ.ศ. ๒๔๘๗

บรรดาศักดิ์ หลวงวีรวัฒนโยธิน ถือศักดินา ๘๐๐ เมื่อ ๑๘ พ.ค. ๗๕

ตำแหน่ง

เป็นนักเรียนนายร้อย	๒๕ ม.ค. ๖๐
เป็นนายร้อยตรีประจำกรมทหารพรานในกองพลทหารบกที่ ๙	๑ พ.ค. ๖๕
เป็นนายร้อยตรี ประจำกรมทหารพรานในกองพลทหารบกที่ ๙	๓๐ ธ.ค. ๖๕
นายทหารคนสนิทผู้บังคับการกรมทหารพรานในกองพลทหารบกที่ ๙	๑ ต.ค. ๖๗

นายทหารคนสนิทผู้บังคับการกรมทหารพรานในกองพล

ทหารบกที่ ๙	๑ เม.ย. ๖๘
ประจำกรมทหารราบที่ ๕	พ.ค. ๖๙
นายทหารฝึกหัดราชการแผนกโรงเรียนเสนาธิการ	
ทหารบก	๒๓ พ.ค. ๗๐
ประจำกองพันที่ ๑ กรมทหารราบที่ ๖	๑ เม.ย. ๗๑
ประจำกองโรงเรียนนายร้อยทหารบก	๑ เม.ย. ๗๒
ครูวิชาทหารกรมยุทธศึกษาทหารบก	๘ เม.ย. ๗๓
,, ,,	๑ เม.ย. ๗๔
ผู้บังคับกองร้อยที่ ๔ กองทัพทหารราบที่ ๕	๑ พ.ย. ๗๕
ผู้บังคับกองร้อยที่ ๔ (พระนคร) กองพันทหารราบที่ ๖	๑ เม.ย. ๗๖
ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ ๖ กองร้อยที่ ๔ (พระนคร)	๕ มี.ค. ๗๗
,, ,, ,,	๑ เม.ย. ๗๘
,, ,, ,,	๑ เม.ย. ๗๙
,, ,, ,,	๑ เม.ย. ๘๐
ประจำกรมเสนาธิการทหารบก ,,	๗ เม.ย. ๘๑
(ดูการทหารประเทศเบลเยี่ยม พ.ศ. ๘๑—๘๓)	
ประจำกองบังคับการมณฑลทหารบกที่ ๑	๒ ธ.ค. ๘๓
ผู้บัญชาการกองพลสุรินทร์	ธ.ค. ๘๓
ผู้บังคับการจังหวัดทหารบกสุรินทร์	๕ มิ.ย. ๘๔
,, ,,	๑ ก.ค. ๘๕
ผู้บังคับการกรมทหารราบที่ ๘	๒๗ มี.ค. ๘๖
,, ,, ที่ ๑๕	๕ เม.ย. ๘๖
ผู้บัญชาการกองพลที่ ๗	๓ ส.ค. ๘๗
ประจำกรมเสนาธิการทหารบก	๑ ก.ย. ๘๗
ผบ.มทบ. ๑	๖ มี.ค. ๘๘

	ผู้บัญชาการกองพลที่ ๑	๓ ก.ย. ๘๘
	,, ,,	๑ ม.ค. ๘๙
	ประจำกรมเสนาธิการทหารบก	๙ พ.ย. ๙๐
	รองเสนาธิการทหารบก	๒๘ ม.ค. ๙๑
	ออกจากประจำการ	๔ ต.ค. ๙๑
ตำแหน่งพิเศษ	ขึ้นบัญชีเป็นฝ่ายเสนาธิการ	๑ เม.ย. ๗๑
	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๒	๑๓ ส.ค. ๗๘—๒ ก.ค. ๘๑
	กรรมการอำนวยการสโมสรกลาโหม	๗ ธ.ค. ๘๒
	ผู้บัญชาการกองพล ๗	๓๑ ส.ค. ๘๗
	ราชองครักษ์เวร	๒๔ พ.ย. ๘๗
	ผู้บัญชาการกองพล ๑	๖ ม.ค. ๘๘
	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๒	๓ ก.ย. ๘๘
	ราชองครักษ์เวรสืบไป	๒๔ พ.ย. ๙๐
ราชการสงคราม	สงครามอินโดจีน	๑๘ พ.ย. ๘๓—๓๐ เม.ย. ๘๔
	สงครามมหาอาเซียบูรพา	๒๕ ม.ค. ๘๕—๑ ม.ค. ๘๙
เครื่องราชอิสริยาภรณ์	เหรียญบรมราชาภิเษก (เงิน)	๒๕ ก.พ. ๖๘
	เหรียญพิทักษ์รัฐธรรมนูญ	๒๑ ก.ย. ๗๗
	จตุรถาภรณ์มงกุฎไทย	๒๐ ก.ย. ๘๐
	เหรียญจักรพรรดิมาลา	๒๐ ก.ย. ๘๑
	จตุรถาภรณ์ช้างเผือก	๒๐ ก.ย. ๘๒
	ตริตาภรณ์มงกุฎไทย	๒๐ ก.ย. ๘๓
	เหรียญชัยสมรภูมิ (อินโดจีน)	๒๕ เม.ย. ๘๔
	ตริตาภรณ์ช้างเผือก	๑๙ ก.ย. ๘๔
	ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย	๑๙ ก.ย. ๘๕
	เหรียญชัยสมรภูมิ (อาเซีย)	๕ ก.พ. ๘๖

เหรียญรัตนาภรณ์ (รัชกาลที่ ๘) ๑๑ มี.ค. ๘๙

เหรียญบรมราชาภิเษก (ทอง) รัชกาลที่ ๙ ๕ พ.ค. ๙๓

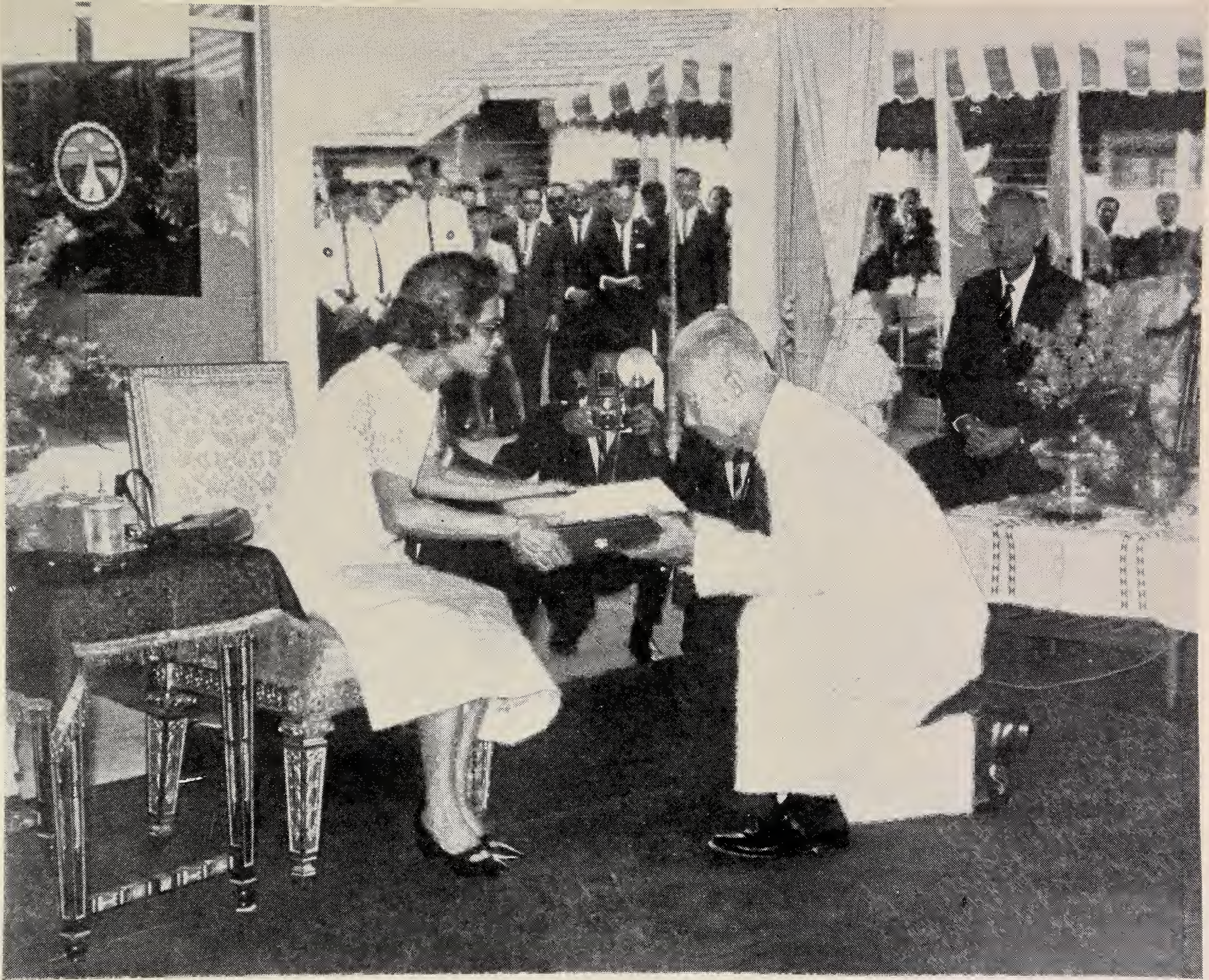
ราชการต่างประเทศ ไปดูการทางด้านทหาร ณ ประเทศเบลเยี่ยม เมื่อ ๒๘ พฤษภาคม ๒๔๘๑ — ๒๔๘๓ รวมเวลา ๓ ปี

กิจการส่วนตัว

เมื่อออกจากราชการทหารแล้ว ได้มาดำเนินอาชีพในด้านการกสิกรรมและเลี้ยงสัตว์ ได้ไปดูงานทางด้านนี้ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา พ.ศ. ๒๕๐๓ เป็นเวลา ๔ เดือน โดยทุนขององค์การ USOM ได้ตั้งฟาร์มโยธิน ขึ้นที่ตำบลวัดไผ่ตัน จังหวัดพระนคร ต่อมาได้ย้ายไปตั้งที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และดำเนินกิจการเรื่อยมาจนกระทั่งป่วยลง

ถึงแก่อนิจกรรม

ได้ล้มป่วยที่ ฟาร์มโยธิน เนื่องด้วยเส้นโลหิตเหนือกระเพาะอาหารแตก ได้นำเข้าทำการรักษา ณ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ฯ เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ และต่อมามีอาการเกี่ยวกับโรคตับและไตแทรก ได้ถึงแก่กรรมด้วยโรคตับไตวายที่โรงพยาบาล เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ เวลา ๑๓.๒๐ น. สิริรวมอายุได้ ๖๙ ปี ๖ เดือน กับ ๑๔ วัน

รับพระราชทานโล่ห์ซึ่งสมาคมชาวปักษ์ใต้ มอบให้เป็นที่ระลึกในการที่ได้เป็น
นายกสมาคมชาวปักษ์ใต้มาเป็นเวลาหลายปี

ถ่ายขณะไปดูงานกสิกรรมที่สหรัฐอเมริกาในปี พ.ศ. ๒๕๐๓

ถ่ายเมื่อเป็นนายร้อยเอก พ.ศ. ๒๔๗๔

การยุทธที่บ้านสำโรงและจงกัล เขตกัมพูชา ในสงครามอินโดจีน

ในต้นปี ๒๔๘๓ สัมพันธภาพระหว่างประเทศไทยกับฝรั่งเศสในอินโดจีนเสื่อมโทรมลงเป็นอันมาก เนื่องจากประเทศไทยขอความเป็นธรรมเกี่ยวกับการปักปันเขตแดนตามแม่น้ำโขง ต่อมากองทหารฝรั่งเศสในอินโดจีนได้ส่งเครื่องบินและกำลังทหารล่วงล้ำชายแดนไทยหลายครั้ง ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการรบ

เมื่อ พ.ย. ๘๓ ประเทศไทยได้ส่งกำลังทหารเข้าป้องกันชายแดนที่จังหวัดนครพนม, จังหวัดอุบลราชธานี, จังหวัดสุรินทร์, จังหวัดปราจีนบุรี, จังหวัดจันทบุรี, และจังหวัดตราด ใน ๒๕ พ.ย. ๘๓ ได้จัดตั้งกองทัพอิสานขึ้นเพื่อรับผิดชอบภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย กองทัพอิสานนี้ประกอบด้วย กองพลอุดร กองพลอุบลและกองพลสุรินทร์

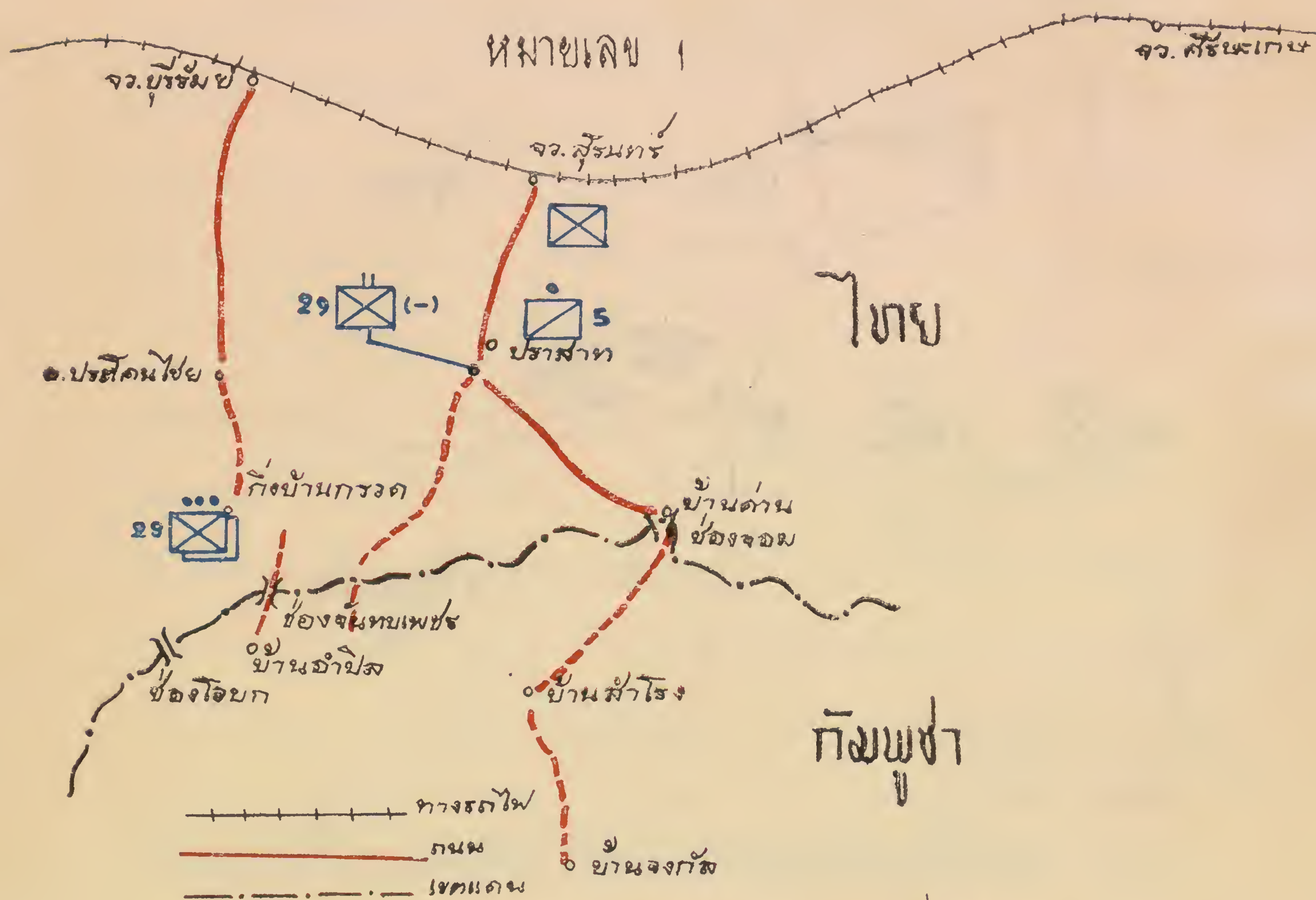
กองพลสุรินทร์ประกอบด้วย กองพันทหารราบที่ ๗ พระนคร, กองพันทหารราบที่ ๒๙ พิษณุโลก, กองพันทหารม้าที่ ๑ รักษาพระองค์, กองพันทหารม้าที่ ๓, กองทหารม้าที่ ๕ ร้อยเอ็ด, กองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๑๐ นครสวรรค์, กองร้อยทหารช่างสุรินทร์ ราชบุรี และหน่วยสนับสนุนอื่น ๆ กองพลนี้เข้าที่รวมพลที่จังหวัดสุรินทร์ โดยการนำของ พ.ท. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผบ. พลสุรินทร์ ผู้บัญชาการตรงมีภาระกิจป้องกันชายแดนด้านจังหวัดศรีษะเกษ จังหวัดสุรินทร์และจังหวัดบุรีรัมย์

กองพลสุรินทร์เป็นกองพลที่จัดตั้งขึ้นใหม่ ซึ่งประกอบด้วยทหารที่มาจากภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยและไม่คุ้นเคยกับภูมิประเทศของพื้นที่ปฏิบัติการมาก่อน

พ.ท. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บัญชาการกองพลได้สั่งให้กองพลของท่านทำการฝึกอย่างหนัก เพื่อให้หน่วยต่าง ๆ สามารถทำงานร่วมกันได้ รวมทั้งฝึกการเคลื่อนย้ายในเวลากลางคืน จากที่รวมพลไปยังหมู่บ้านชายแดนจนทหารมีความชำนาญอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นผลดีต่อการปฏิบัติจริงในเวลาต่อมา

เมื่อ ๓ ม.ค. ๘๔ เวลา ๐๖.๐๐ น. หน่วยลาดตระเวนกองทหารฝรั่งเศสในอินโดจีนได้ปะทะกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ช่องจันทบเพชร อำเภอประโคนไชย จังหวัดบุรีรัมย์ หน่วยลาดตระเวนของฝรั่งเศสถอนตัวไปทางบ้านอำปึล เขตกัมพูชา ในวันเดียวกัน เวลา ๑๒.๐๐ น. หน่วยทหารของฝรั่งเศสเข้ามาลาดตระเวนที่ช่องโอบก อำเภอประโคนไชย จังหวัดบุรีรัมย์ แต่ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจทำการยิงขับไล่ให้ถอยไปทางเดียวกับหน่วยแรก กองทัพอิสานจึงสั่งให้กองพลสุรินทร์ส่งกำลังป้องกันชายแดนจังหวัดบุรีรัมย์ พ.ท. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บัญชาการกองพล ได้ส่งกำลังทหารราบ ๒ หมวด จากกองพันทหารราบที่ ๒๙ ร้อย ๑ และให้ ร.อ. สิงห์ทอง เสนาลักษณ์ เป็นผู้บังคับกำลังดังกล่าวเดินทางโดยรถไฟออกจากจังหวัดสุรินทร์ เมื่อ ๔ ม.ค. ๘๔ เวลา ๐๖.๔๒ น. ไปถึงจังหวัดศรีษะเกษในวันเดียวกัน กำลังจากกองพลสุรินทร์ได้เข้าวางกำลังที่กิ่งบ้านกรวด อำเภอประโคนไชย (ใต้จังหวัดบุรีรัมย์ ๖๐ กม.) และร่วมจัดการป้องกันชายแดนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและฝ่ายปกครองท้องที่ กำลังส่วนนี้ได้ช่วยรักษาจังหวัดบุรีรัมย์ให้ปลอดภัยจนยุติสงคราม

แผนที่สังเขปแสดงการวางกำลังของกองพลสุรินทร์ ตั้งแต่เข้าที่รวมพลจนถึงส่งกำลังไปป้องกันจังหวัดบุรีรัมย์

แผนที่สังเขปแสดงการวางกำลังของกองพลสุรินทร์ เมื่อต้น ม.ค. 84

ในขณะเดียวกันสถานการณ์ชายแดนด้านจังหวัดสุรินทร์มีท่าไม่น่าไว้ใจ พ.ท. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บัญชาการกองพล จึงเคลื่อนย้ายกองพลสุรินทร์จากที่รวมพลจังหวัดสุรินทร์ ไปอยู่ตามชายแดนบริเวณช่องจอม (ตะวันออกเฉียงใต้อำเภอปราสาท ประมาณ ๔๐ กม.) เมื่อต้น มค. ๘๔ เพื่อป้องกันหน่วยทหารฝรั่งเศสมิให้ล่วงล้ำอาณาเขตประเทศไทย และได้วางกำลังตามแผนที่สังเขปหมายเลข ๒ (หน้าหลัง)

แผนที่สังเขปแสดงการวางกำลังป้องกันชายแดน เมื่อต้น ม.ค.84

ต่อมาการสู้รบระหว่างทหารไทยและทหารฝรั่งเศสในอินโดจีนได้ทวีความรุนแรงขึ้นจนกลายเป็นการสงคราม กองทัพอิสานได้รับภารกิจให้เข้าตีเพื่อยึดดินแดนของอินโดจีนบางส่วนและลดความกดดันทางด้านแนวรบอื่น กองทัพอิสานได้วางแผนเข้าตี ๒ ทิศทาง คือทางด้านอุบล กับทางด้านสุรินทร์ เพื่อเข้ายึดบ้านดู่ นครจำปาศักดิ์ เขตลาว และบ้านสำโรง บ้านจงกัล เขตกัมพูชา รวมทั้งขับไล่กองทหารฝรั่งเศสให้ถอนตัวออกไป

ที่บ้านสำโรง เป็นที่มั่นรักษาด่านที่มีการดัดแปลงเป็นป้อมสนามอย่างแข็งแรง มีทหารฝรั่งเศสกำลังประมาณ ๑ กองร้อยทหารราบเพิ่มเติมกำลังรักษาอยู่และ

ได้วางส่วนระวังป้องกันไว้บริเวณชายแดน ที่บ้านจงกัลเป็นจุดต้านทานกำลังมากซึ่งอยู่บนแนวทางที่จะรุกเข้าสู่จังหวัดเสียมราฐ

พ.ท. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บัญชาการกองพลสุรินทร์ ได้วางแผนเข้าตีใน ๒๐ ม.ค. ๘๔ ด้วยกำลัง ๑ กองพันทหารราบ, ๒ กองพันทหารม้า และมีกองหนุน ๑ กองพันทหารราบ กลยุทธที่ใช้คือให้กองพันทหารราบที่ ๗ เคลื่อนที่ตามเส้นทางบ้านโกนเกวียน—บ้านลำโรง กองพันทหารม้าที่ ๑ รักษาพระองค์ กับกองพันทหารม้าที่ ๓ ซึ่งเป็นหน่วยที่เคลื่อนที่เร็ว เคลื่อนที่อยู่ทางปีกและให้รุกไปสกัดเส้นทางบ้านสวายจิก—บ้านลำโรง กับเส้นทางบ้านจงกัล—บ้านลำโรง เพื่อล้อมบ้านลำโรงและป้องกันมิให้ที่มั่นรักษาด่านบ้านลำโรงของฝรั่งเศสได้รับการเพิ่มเติมกำลัง แล้วจึงจะยื่นคำขาดให้ยอมแพ้ กองพันทหารราบที่ ๒๙ ซึ่งเป็นกองหนุนเคลื่อนที่ตามกองพันทหารราบที่ ๗ กองทหารม้าที่ ๕ เป็นหน่วยระวังป้องกันทางด้านข้างให้แก่กองพันทหารม้าทั้งสอง การปฏิบัติการครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนการยิงจากกองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๑๐ และการโจมตีทางอากาศของกองบินน้อยผสมสุรินทร์ นอกจากนี้ พ.ท. หลวงวีรวัฒนโยธิน ได้สั่งการอย่างรอบคอบในเรื่องการจัดระเบียบการปกครองดินแดนที่ยึดได้อีกด้วย โดยประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและฝ่ายปกครองท้องถิ่น

แผนที่สังเขปแสดงแผนการเข้าตีบ้านลำโรง หมายเลข ๓ (หน้าหลัง)

หมายเลข 3

ปราสาท
ไทย
บ้านด่าน
บ้านโคนเกรียน
บ้านอำปิล
บ้านสำโรง
ที่หมาย 1
บ้านจางกัล
ที่หมาย 2
บ้านสวายจิก
กัมพูชา
ปอยเปต
จ.ว. ศรีโสภณ
จ.ว. เสียมราฐ
เขตแดน
ทางรถไฟ
ถนน

แผนที่สังเขปแสดงแผนการเข้าตีบ้านสำโรงเมื่อ 20 ม.ค. 84

การดำเนินการรบในชั้นต้นคงเป็นไปตามแผนของ พ.ท. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บัญชาการกองพล กำลังต่าง ๆ เคลื่อนย้ายออกจากที่ตั้งตามแผนที่สังเขปหมายเลข ๒ เมื่อ ๒๐ ม.ค. ๘๔ เวลา ๐๖.๐๐ น. กองระวังหน้าได้ขับไล่ส่วนระวังป้องกันของข้าศึกให้ถอยกลับไปที่มั่นข้างหลังได้ ครั้นเวลา ๐๘.๐๐ น. กองรบเข้าล้อมที่มั่นบ้านสำโรงห่างประมาณ ๘๐๐ ม. และทำการระดมยิงนาน ๑ ชั่วโมง ฝ่ายข้าศึกทำการยิงตอบโต้เบาบาง แต่ฝ่ายเรารุกคืบหน้าไม่ได้ กองพันทหารม้าที่ ๑ รักษาพระองค์ และกองพันทหารม้าที่ ๓ สามารถรุกคืบหน้าไปสกัด

เส้นทางข้างหลังของข้าศึกได้ตามแผน ถึงกระนั้นข้าศึกในที่มั่นก็ยังไม่ยอมจำนน พ.ท. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บัญชาการกองพล จึงใช้ปืนใหญ่ยิงทำลายแต่เนื่องจากระยะยิงสั้นมากอาจจะเป็นอันตรายแก่ฝ่ายเรา พ.ท. หลวงวีรวัฒนโยธิน จึงให้ถอนกำลังที่ล้อมอยู่ออกมาอยู่ในระยะปลอดภัย แล้วขอการโจมตีทางอากาศจากกองบินน้อยผสมสุรินทร์ เป็นเวลาประมาณ ๓ วัน พ.ท. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บัญชาการกองพลจึงสั่งให้เข้าตีใหม่ ปรากฏว่าข้าศึกชิงถอนตัวไปก่อน ฝ่ายเราจึงสามารถยึดที่มั่นบ้านลำโรงของข้าศึกไว้ได้โดยเด็ดขาด พ.ท. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บัญชาการกองพลได้ส่งกำลังออกทำการไล่ติดตามข้าศึกต่อไป และสามารถยึดบ้านจงกัลไว้ได้อีก ต่อจากนั้นได้จัดระเบียบการปกครองพื้นที่และเตรียมการเข้าตีต่อไป แต่การสงครามได้ยุติลงเสียก่อนเมื่อ ๒๘ ม.ค. ๘๔

วีรกรรมของกองพลสุรินทร์ครั้งนี้นับว่าบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของทางราชการอย่างยิ่ง ทั้งนี้ก็ด้วยความสามารถในการวางแผนและการนำทหารอย่างเลิศของ พ.ท. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บัญชาการกองพล ชัยชนะต่อข้าศึกในสมรภูมินี้นับว่าเป็นปริญญาเกียรตินิยมในอาชีพทหารของท่าน การพิชิตบ้านลำโรงและจงกัลในสงครามอินโดจีน โดยกองพลสุรินทร์นี้ ควรจะได้บันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ทหาร เพื่อให้นักการทหารรุ่นหลัง ๆ ได้ศึกษาเป็นบทเรียนต่อไป.

การยุทธของกรมทหารราบที่ ๘ ในสหรัฐไทยใหญ่

๑. กล่าวนำ

หลังจากสงครามอินโดจีนได้ยุติในเดือน ม.ค. ๘๔ แล้ว กองพลสุรินทร์ถูกแปรสภาพเป็นจังหวัดทหารบกสุรินทร์ มี พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน (ยศขณะนั้น) เป็นผู้บังคับการจังหวัดทหารบก ครั้นเมื่อปลายปี ๒๔๘๔ สถานการณ์ของโลกส่อว่าสงครามใกล้จะเกิดขึ้นในดินแดนคาบสมุทรอินโดจีน ประเทศไทยจึงได้มีการเตรียมการเพื่อรับสถานการณ์ดังกล่าว การขยายกำลังนับว่าเป็นการเตรียมการอย่างหนึ่งจึงปรากฏว่า จังหวัดทหารบกสุรินทร์ถูกแปรสภาพอีกครั้งหนึ่ง เป็นกรมทหารราบที่ ๘ และมี พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน เป็นผู้บังคับกรม กรมทหารราบที่ ๘ ซึ่งประกอบด้วยกองพันทหารราบที่ ๑๗, ๑๘ และ ๕๒ จะเป็นหน่วยหนึ่งของกองพลที่ ๓ กองทัพพายัพ หน่วยนี้ได้รับการบรรจุกำลังคนและอาวุธรวมทั้งมีการฝึก ซึ่งนับว่าพร้อมที่จะทำการรบได้ เมื่อประมาณกลางเดือน ม.ค. ๘๕

๒. จากสุรินทร์สู่เชียงราย

กรมทหารราบที่ ๘ ได้รับคำสั่งให้เคลื่อนย้ายจากจังหวัดสุรินทร์ เมื่อ ๑๖ ม.ค. ๘๕ โดยทางรถไฟผ่านจังหวัดนครราชสีมา—ชุมทางบ้านภาชี และลงรถไฟที่จังหวัดลำปาง ครั้นแล้วเคลื่อนย้ายด้วยรถยนต์ไปเข้าที่รวมพลชั้นต้นที่ อ. พะเยา จังหวัดเชียงราย แล้วเสร็จเมื่อ ๒๙ ม.ค. ๘๕ และพักแรมอยู่ประมาณ ๓ สัปดาห์ พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับกรมได้สั่งให้ทหารฝึกและปรับตัวให้เข้ากับสภาพอากาศ, ภูมิประเทศที่เป็นภูเขา รวมทั้งประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างดี

เนื่องจากกองพลที่ ๔ ได้เคลื่อนย้ายไปประชิดชายแดนไทยภาคเหนือแล้ว กองทัพพายัพจึงสั่งให้กองพลที่ ๓ เคลื่อนที่ติดตามไป ในการนี้กรมทหารราบที่ ๘ ได้เป็นส่วนหน้าของกองพลที่ ๓ และรักษาการติดต่อกับกองพลที่ ๔ กรมทหารราบที่ ๘ ได้เคลื่อนย้ายออกจาก อ. พะเยา เมื่อ ๒๐

ก.พ. ๘๕ โดยทางรถยนต์ไปเข้าที่รวมพลที่ อ. เมือง จังหวัดเชียงราย แล้วเสร็จเมื่อ ๒๒ ก.พ. ๘๕ การเคลื่อนย้ายทางรถยนต์ครั้งนี้กระทำโดยกลางคืนตลอด เพื่อลดอันตรายจากการโจมตีทางอากาศของข้าศึก ส่วนสัตว์ต่างและยานเทียมลากคงเคลื่อนย้ายในเวลากลางวัน หลังจากนั้น เมื่อ ๒๕ ก.พ. ๘๕ ได้ส่งกองพันทหารราบที่ ๕๒ ไปอยู่ที่ อ. แม่จัน จังหวัดเชียงราย ในที่รวมพลแห่งใหม่กรมทหารราบที่ ๘ ได้ช่วยราษฎรสร้างที่หลบภัยทางอากาศตามชุมชนต่าง ๆ รวมทั้งได้วางอาวุธต่อสู้อากาศยานตามจุดต่าง ๆ ด้วย นอกจากนี้ พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับการกรมได้สั่งให้มีการลาดตะเวนภูมิประเทศบ้านปางห้า (ตะวันออกของ อ. แม่สาย ประมาณ ๑๔ กม.) ตามลำน้ำแม่สายไปจนถึงบ้านสบรวก และล่องเรือตามลำน้ำโขงผ่าน อ. เชียงแสน จนถึง อ. เชียงของ ครั้นแล้วจึงขึ้นบกเดินทางด้วยรถยนต์ ผ่าน อ. เทิง กลับไปยัง อ. เมือง จังหวัดเชียงราย

๓. รุกเข้าสู่สหรัฐไทยใหญ่

เมื่อต้น พ.ค. ๘๕ กรมทหารราบที่ ๘ มีกองพันทหารม้าที่ ๒ และกองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๙ มาขึ้นสมทบ ต่อมาได้รับคำสั่งจากกองพลที่ ๓ ให้เคลื่อนที่ติดตามกองพลที่ ๔ เพื่อทำหน้าที่กองหนุนและป้องกันเส้นทางส่งกำลังของกองพลที่ ๔ พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับการกรมได้สั่งให้กองพันทหารราบที่ ๕๒ เคลื่อนย้ายจาก อ. แม่จัน ใน ๙ พ.ค. ๘๕ ไปยัง อ. แม่สาย และให้ข้ามลำน้ำแล้วเคลื่อนที่ขนานกับถนนสายเชียงราย—เชียงตุง เพื่อป้องกันปีกด้านตะวันตกของกรมทหารราบที่ ๘ และรักษารอยต่อระหว่างกองพลที่ ๒ กับกองพลที่ ๔ กำลังส่วนใหญ่ของกรมทหารราบที่ ๘ เคลื่อนย้ายจาก อ. เมือง จังหวัดเชียงราย ไปเข้าที่รวมพล อ. แม่สาย และ บ. ท่าขี้เหล็ก แล้วเสร็จเมื่อ ๑๐ พ.ค. ๘๕ ครั้นเมื่อส่วนหน้าของกองพลที่ ๔ ยึด ม. เลน (ตะวันออกเฉียงเหนือ อ. แม่สาย ประมาณ ๓๕ กม.) ได้เมื่อ ๑๒ พ.ค. ๘๕ พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธินผู้บังคับการกรมได้เคลื่อนย้ายกรม

ทหารราบที่ ๘ ติดตามไปอยู่ที่ ม. โก (ตะวันออกเฉียงใต้ของ ม. เลน ประมาณ ๒๐ กม.) ในวันเดียวกัน

เมื่อ ๑๕ พ.ค. ๘๕ กองพันทหารราบที่ ๕๒ เคลื่อนที่ไปได้ประมาณ ๑ สัปดาห์ จึงมีการปะทะกับข้าศึกประมาณ ๑ กองร้อย เป็นเวลานาน ๑๐ ชั่วโมง และได้สู้รบกันถึงขั้นตะลุมบอนบริเวณเขาปางมื่อ ห่างจากเมืองลุง ประมาณ ๘ กม. ข้าศึกได้ถอนตัวไปทางเหนือเมื่อเวลาพลบค่ำ

ใน ๑๖ พ.ค. ๘๕ คาดว่ากำลังของกองพลที่ ๔ ซึ่งเคลื่อนที่ไปข้างหน้าจะสามารถยึดเมืองพะยาคได้ในเร็ววัน พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับการกรมทหารราบที่ ๘ จึงได้ส่งกำลัง ๑ หมวด จากกองพันทหารม้าที่ ๒ ให้เคลื่อนที่ทางปีกตะวันออกของกองพันทหารราบที่ ๕๒ ใน ๑๗ พ.ค. ๘๕ เพื่อช่วยให้การเคลื่อนที่ของหน่วยนี้เร็วขึ้น อย่างไรก็ดีปรากฏว่ามีฝนตกหนัก ทำให้รถยนต์ติดหล่มเป็นจำนวนมาก ดังนั้นในวันเดียวกันนี้ พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับการกรมจึงเสนอแนะผู้บัญชาการกองพลที่ ๓ ให้ใช้กรมทหารราบที่ ๘ ทำการรุกเข้าสู่เมืองพะยาค ตามเส้นทางคนเดิน และต่างบรรทุกแทนการเคลื่อนที่ติดตามของกองพลที่ ๔ ไปตามเส้นทางหลัก ซึ่งการจราจรติดขัดอยู่แล้ว ปรากฏว่าผู้บัญชาการกองพลที่ ๓ เห็นชอบด้วยและอนุมัติให้ปฏิบัติการได้ กรมทหารราบที่ ๘ ที่เหลือจึงเคลื่อนที่จากเมืองโกไปอยู่บริเวณเมืองเลน ใน ๑๘ พ.ค. ๘๕ และเพื่อเตรียมแก้ปัญหารถยนต์ติดหล่ม พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับการกรมได้สั่งให้ทำไม้ไผ่ขัดแตะพร้อมด้วยกระดานปูทางล้อติดรถยนต์ไปด้วยทุกคัน นอกจากนี้ พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธินผู้บังคับการกรมได้คอยติดตามสถานการณ์ และเดินทางไปพบประสานงานกับผู้บัญชาการกองพลที่ ๔ เป็นนิจ แล้วเคลื่อนย้ายหน่วยในกรมทหารราบที่ ๘ หนุนเนื่องเข้าไปอย่างกระชั้นชิด

๔. ดอยเหมย—ที่หมายแรกของกรมทหารราบที่ ๘

ทันทีที่กองพลที่ ๔ ยึดเมืองพะยาคได้แล้ว ใน ๒๐ พ.ค. ๘๕ กรมทหารราบที่ ๘ มีหน้าที่เข้าตีผ่านไปยึดที่หมายดอยเหมยและนครเชียงตุงตาม

ลำดับ พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับการกรมได้สั่งให้ทุกหน่วยเข้าที่รวมพล เมืองพะยาค พร้อมด้วยเสบียง ใน ๒๓ พ.ค. ๘๕ ระหว่างที่รอกำลังส่วนใหญ่เข้าที่รวมพล พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับการกรมได้ส่งหมวดลาดตระเวนออกไปในบ่าย ๒๒ พ.ค. ๘๕ เพื่อหาข่าวข้าศึกและเส้นทางพะยาค—เชียงตุง ครั้นใน ๒๓ พ.ค. ๘๕ หน่วยลาดตระเวนปะทะกับข้าศึก ๑ หมวด ที่บ้านสบเลา นาน ๓—๔ ชั่วโมง และในที่สุดได้เข้ารบถึงขั้นตะลุมบอน ข้าศึกตาย ๓ คน และถูกฝ่ายเราจับได้ ๒ คน ฝ่ายเราปลอดภัย ข้าศึกถอยไป หมวดลาดตระเวนเคลื่อนที่ไปยึดบ้านท่าเจียว พ.อ.หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับการกรมสั่งให้กองพันทหารราบที่ ๑๘ ส่งกำลัง ๑ กองร้อยเคลื่อนที่ขึ้นไปช่วยหมวดลาดตระเวน

แผนการเข้าตีดอยเหมย พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับการกรมได้ใช้กองพันทหารราบที่ ๑๘ เข้าตีตรงหน้า กองพันทหารราบที่ ๕๒ เข้าตีโอบลึกตัดเส้นทางดอยเหมย—เชียงตุงและกองพันทหารราบที่ ๑๗ เป็นกองหนุน หน่วยเริ่มออกตีในเช้ามืดของ ๒๔ พ.ค. ๘๕ แต่ปรากฏว่ามีฝนตกตลอดวัน ทหารต้องเดินกรำฝนเพราะหาที่กำบังไม่ได้ และต้องทนสวมเครื่องแต่งกายทั้งเปียก ๆ นอกจากนี้เสบียงยังถูกน้ำฝนจนเปียกแฉะอีกด้วย อย่างไรก็ตามเหล่านี้มิได้เป็นอุปสรรคเลย ทหารหาญยังคงเดินหน้าต่อไปไม่ว่าจะเป็นกลางวันหรือกลางคืน ในเช้าของ ๒๕ พ.ค. ๘๕ กองพันทหารราบที่ ๑๘ ได้เข้าตีข้าศึกกำลังประมาณ ๑ กองพัน อย่างจู่โจม ที่บ้านหนองลาและข้าศึกแตกหนีอับเยิน กองพันทหารราบที่ ๑๘ ได้ไล่ติดตามทันที จึงทำให้ข้าศึกไม่มีโอกาสตั้งตัว ฝ่ายเราสามารถยึดดอยเหมยไว้ได้ในบ่ายวันที่ ๒๕ พ.ค. ๘๕ แล้วได้วางกำลังป้องกันการตีโต้ตอบจากข้าศึก รุ่งขึ้นมีพิธีชักธงไตรรงค์ที่ดอยเหมย

๕. นครเชียงตุง—ที่หมายสอง

หลังจากยึดดอยเหมยไว้ได้แล้ว พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับการกรมได้สั่งกองพันทหารราบที่ ๕๒ ว่า ถ้าสามารถยึดที่หมายตามลำดับขั้นได้แล้วให้เคลื่อนที่เข้าประชิดนครเชียงตุงทันที ครั้นเมื่อกำลังส่วนใหญ่ของกรมทหารราบที่ ๘ ติดตามมาทันก็ให้กองพันทหารราบที่ ๕๒ เข้ายึดนคร

รัฐฉานตะวันออก

1:1,000,000

จีน

เส้นทางเคลื่อนย้าย ร.8
ในสงครามเอเซียบูรพา

ม.ยาง
ม.หลวย
ม.เชียงล้อ
ม.อา
ม.มะ
ม.ท่าปิง
ม่อนสามเต้า
ม.เปิง
เชียงตุง
ดอยเหมย
ม.ยอง
ม.ผู้
ม.หลวย
สบยอง
เชียงลับ
ม.พะยาค
ป่าเฮียว
ม.เฮน
ม.ตังอ้อ
ม.โก
ท่าขี้เหล็ก
ดอยลีก
ม.สง
ม.ปางห้า
ม.ธาก
ม.ลูบ
ม.กวาน
แม่สาย
ม.น้ำเกิ๋ง
ดอยคมเคียว
ม.ถ้ำผญาไฟ
ดอยตุง
ม.สบรวก
ม.กว้าน
อ.เชียงแสน
ม.หิ้นแตก
ม.ห้วยทราย
อ.เชียงของ
ม.บอน
ดอยสามเส้า
อ.แม่จัน
ม.ท่าตอน
ม.กวาบ
ดอยผ้าห่มปก
ม.หาง
ดอยจุม
ม.แม่ใส
ช่องหลักแต่ง
ดอยม่อนอ่างขาง
ม.ปากงาว
ม.ครึ่ง
อ.ฝาง
ม.ห้วยไซ
เชียงราย
ม.ทุ่งยาว
ม.ป่าก่อ
ม.บ้านแม่อิง
ม.ปากคอบ
ม.ป่ายาง
อ.แม่สรวย
ช่องหมู่ออ
อ.เทิง
ดอยยาวหม่น
อ.เชียงคำ

ไทย

อ.เชียงดาว
อ.เวียงป่าเป้า

เชียงตุง การปฏิบัติโดยฉับพลันครั้งนี้ทำให้กรมทหารราบที่ ๘ สามารถยึดที่หมายสองได้ในบ่ายวันที่ ๒๖ พ.ค. ๘๕ โดยถูกต้านทานจากข้าศึกประมาณ ๔๐๐ คน แต่ข้าศึกสู้ไม่ได้ จึงแตกพ่ายหนีไป เป็นอันว่าภารกิจให้ยึดที่หมายดอยเหมย — นครเชียงตุง กรมทหารราบที่ ๘ ทำสำเร็จภายในเวลา ๑ สัปดาห์เท่านั้น โดยประสบการสูญเสียจากการรบค่อนข้างน้อย ตรงข้ามกับข้าศึก ซึ่งถูกฝ่ายเราจับได้ถึง ๓๐ คน และยึดยุทโธปกรณ์ได้จำนวนหนึ่ง

กรมทหารราบที่ ๘ ได้ดำเนินการรักษานครเชียงตุง เพื่อป้องกันตีโต้ตอบ และการรบกวนจากกองโจรของข้าศึกรวมทั้งกวดขันวินัยทหารอย่างเข้มงวด เพื่อป้องกันมิให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำของทหาร ซึ่งนับว่า พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ได้เห็นกาลไกลเป็นอย่างยิ่งและเนื่องจาก พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับการกรมมีบาดแผลที่ขา ซึ่งถูกแมลงมีพิษกัดในคราวไปราชการที่บ้านหินแตกเมื่อกลาง เม.ย. ๘๕ และได้กำเริบขึ้นเพราะขาดยาและการรักษาพยาบาล เพราะต้องปฏิบัติการรบตลอดเวลาในท่ามกลางฝน เมื่อบาดแผลกำเริบก็ทำให้ขาบวม นายแพทย์ลงความเห็นว่าต้องส่งกลับ เพราะถ้าขืนปล่อยทิ้งไว้ อาจจะต้องถึงกับถูกตัดขา เมื่อแผลกลายเป็นพิษ เมื่อทราบถึง พล. ต. ผิน ชุณหวัน (ยศขณะนั้น) ผู้บัญชาการกองพลที่ ๓ ท่านจึงสั่งให้ส่งตัวผู้บังคับการกรมทหารราบที่ ๘ ไปรักษาพยาบาลยังข้างหลัง

๖. การยุทธที่เมืองมะ

ในระหว่างที่กรมทหารราบที่ ๘ หยุดพื้นฟูกำลังที่นครเชียงตุงนั้น กรมทหารราบที่ ๗ ได้เคลื่อนที่ผ่านนครเชียงตุง เพื่อเข้าตีที่หมายบ้านท่าบึ่ง (ตะวันออกเฉียงเหนือของนครเชียงตุงประมาณ ๓๑ ก.ม.) และเมืองมะ (ตะวันออกเฉียงเหนือของบ้านท่าบึ่งประมาณ ๑๕ ก.ม.) ตามลำดับ แต่ปรากฏว่าหน่วยนี้ถูกต้านทานจากข้าศึกอย่างหนัก และต้องหยุดอยู่กับที่ ณ บริเวณบ้านท่าบึ่งกรมทหารราบที่ ๘ จึงถูกเลือกให้ปฏิบัติงานสำคัญอีกครั้งหนึ่ง

คือการเข้าตีผ่านกรมทหารราบที่ ๗ เพื่อเข้ายึดที่หมายทั้งสอง โดยให้เริ่มปฏิบัติใน ๒๓ มิ.ย. ๘๕

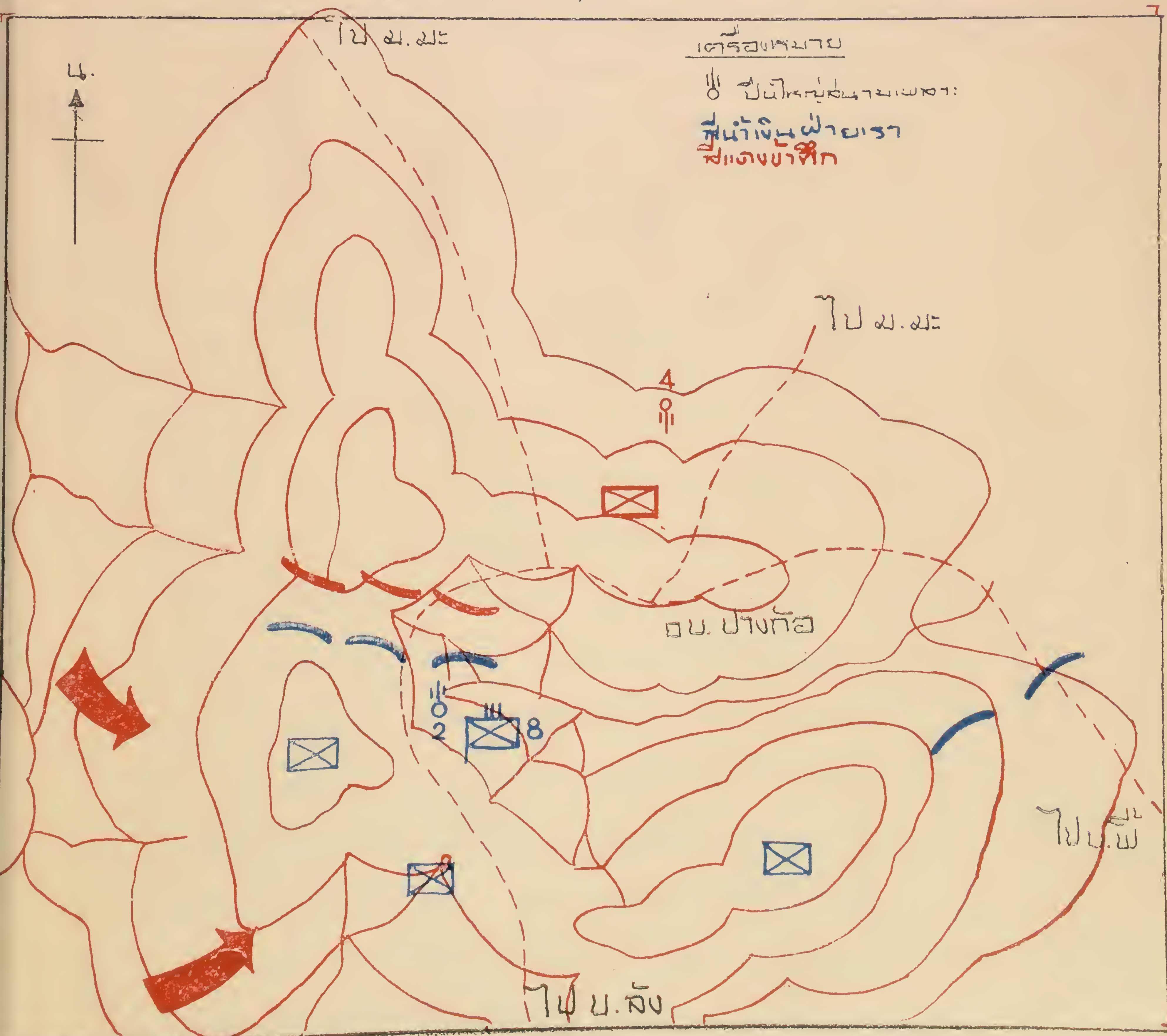
จากการรบที่แล้วมาประกอบกับโรคภัยไข้เจ็บในท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือไข้จับสั่นทำให้กรมทหารราบที่ ๘ ประสบการสูญเสีย จนทำให้กำลังพลขาดอัตรา รักษาราชการแทนผู้บังคับการกรมทหารราบที่ ๘ จึงจัดกำลังรบเฉพาะกิจขึ้น เมื่อ ๒๐ มิ.ย. ๘๕ ซึ่งประกอบด้วยกองพันทหารราบที่ ๑๘ ผสม. กองพันทหารราบที่ ๕๒ ผสมกับกรมทหารราบที่ ๘ ผสม แล้วได้เริ่มเคลื่อนย้ายจากนครเชียงตุง เมื่อ ๒๑ มิ.ย. ๘๕

พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับการกรม ขณะพักรอการส่งกลับที่จังหวัดเชียงราย นั้นได้ทราบสถานการณ์จาก พล. ท. จรูญ เสรีเริงฤทธิ์ (ยศขณะนั้น) แม่ทัพพายัพว่าสถานการณ์ที่บ้านท่าบึงอยู่ในสภาพล่อแหลม และแม่ทัพพายัพถามถึงอาการป่วยรวมทั้งปรารภว่า หากอาการทุเลาลงบ้างแล้วก็อยากให้ พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน กลับไปนำกรมทหารราบที่ ๘ เข้าตีอีกครั้ง พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ทั้ง ๆ ที่ขายังเจ็บอยู่ได้ตอบว่า ตนเองพร้อมที่จะปฏิบัติตามคำสั่ง ครั้นเมื่อ ๑๙ มิ.ย. ๘๕ พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ได้เดินทางออกจากจังหวัดเชียงรายโดยทางรถยนต์และม้า ถึงกองบัญชาการกองพลที่ ๓ ที่บ้านหนองกลางเหนือนครเชียงตุงในเช้ามืดของวันที่ ๒๓ มิ.ย. ๘๕ เพื่อเข้ารายงานตัวและขออนุมัติเข้าอำนวยการรบของกรมทหารราบที่ ๘ แล้วได้เดินทางต่อไปจนถึงที่ตั้งกรมทหารราบที่ ๘ ในบ่ายวันที่ ๒๔ มิ.ย. ๘๕ พอดีมีการรบรุนแรงในแนวหน้า พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับกรมได้รีบเร่งขึ้นไปอำนวยการรบโดยไม่ฟังคำทักท้วงเกี่ยวกับสุขภาพของตนและไปอยู่ที่กองบังคับการกองพันทหารราบที่ ๕๒ ระหว่างนั้นข้าศึกได้ระดมยิงมา พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับการกรมมิได้มีความเกรงกลัวเลยกลับออกเยี่ยมทหารบาดเจ็บ และพูดปลุกปลอบกำลังใจ ข้าศึกได้ระดมยิงรุนแรงยิ่งขึ้น พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ได้สั่งให้ทหารเข้าที่กำบัง ปรากฏว่าได้ลืมทหารบาดเจ็บอยู่ในเปล พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธินคลานไปลากเปลนั้น พอดีมีพลทหารอีกสองนายเห็นเข้าจึงได้เข้ามาช่วยผู้บังคับการกรมยกเปลหามทหารบาดเจ็บหลบเข้าที่กำบัง ครั้นเมื่อสงบการยิง พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับ

การกรม จึงได้รับการชี้แจงถึงสถานการณ์การรบและสถานภาพทางกำลังพล, เสบียง, เวชภัณฑ์ รวมทั้งอาวุธกระสุน ซึ่งปรากฏว่าล้วนแต่กำลังเข้าขั้นวิกฤติด้วยกัน หลังจากนั้น พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับการกรมได้ทำการพิจารณาภูมิประเทศ และเห็นว่าฝ่ายเราตกอยู่ในวงล้อมของข้าศึก ซึ่งยึดที่สูงกว่าจึงสามารถวางการยิงมายังฝ่ายเราได้ข้างเดียว

แผนที่สังเขปแสดงสถานการณ์บริเวณบ้านปางก้อ ใน 24-27 มิ.ย. 85

มาตราส่วน 1:50,000

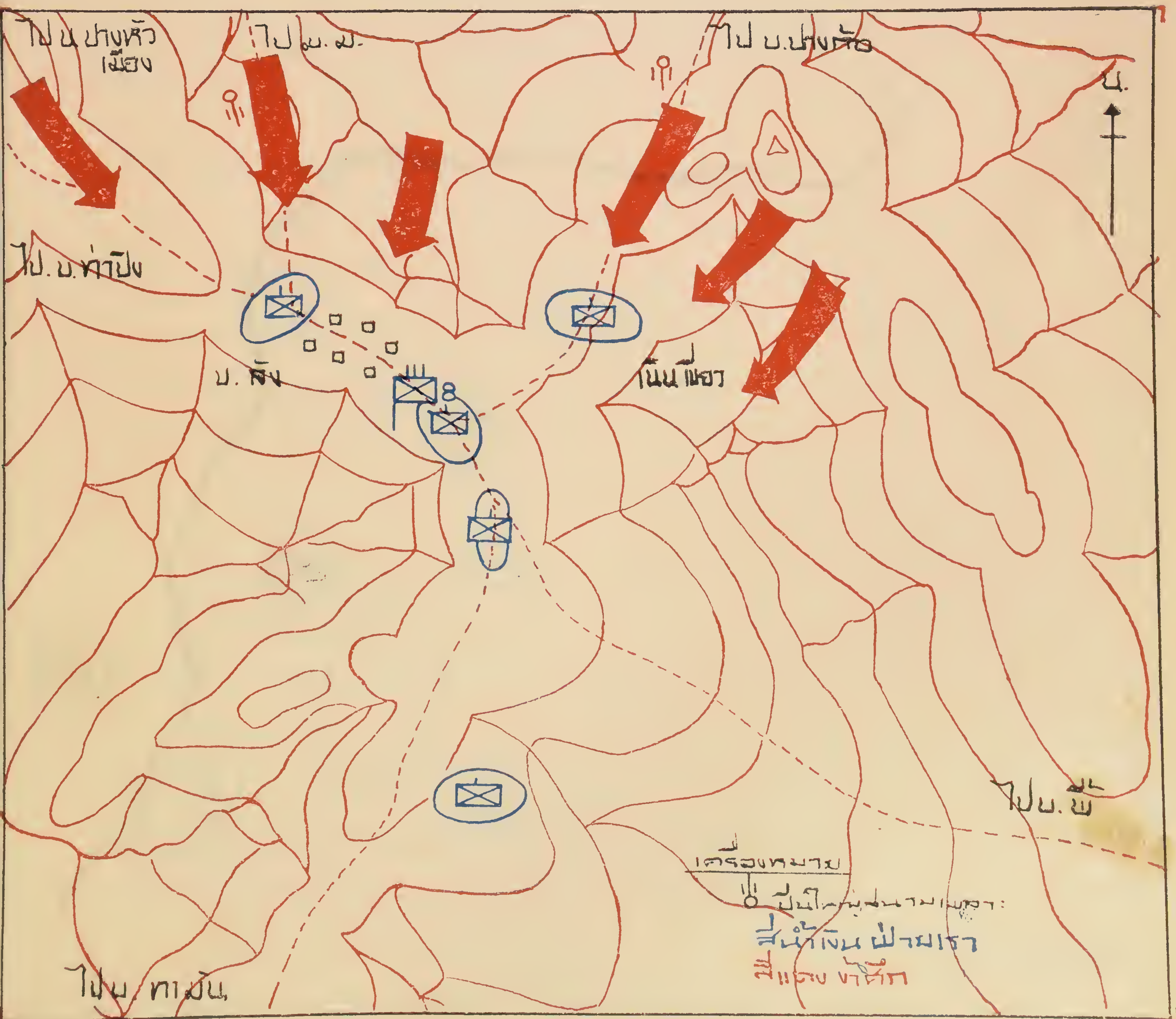

พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับการกรมจึงปรับการวางกำลังเสียใหม่ เป็นการวางกำลังตั้งรับที่มีกำลังกองหนุนเหลืออยู่ในมือมาก และซ้อนอยู่ในทางลึก ตั้งแต่คืนวันที่ ๒๔ มิ.ย. ๘๕ การสู้รบใน ๒๔ มิ.ย. ๘๕ ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ข้าศึกจากเมืองมะ เคลื่อนย้ายเข้ามาเพิ่มเติมกำลัง และทำการโอบล้อมบีบเข้ามาทุกขณะ พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับการกรม ได้ขอการโจมตีทางอากาศ แต่โชคไม่อำนวยเพราะอากาศเป็นอุปสรรค กำลังทางภาคพื้นจำต้องสู้รบตามลำพังทั้ง ๆ ที่ด้อยกว่าข้าศึกทั้งจำนวนกำลังพลและอาวุธยิงสนับสนุน ในวันนี้มีการรบประชิดชั้นตะลุมบอนหลายจุด เพื่อผลักดันการเข้าตีของข้าศึก พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับการกรมประมาณการว่าการยืนหยัดอยู่ในที่มั่นเดิม ซึ่งไม่เกื้อกูลแก่การตั้งรับนั้นจะทำให้ฝ่ายเราสูญเสียยิ่งขึ้น และอาจจนถึงละลายทั้งหน่วย ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อนครเชียงตุง เพราะขาดกำลังต้านทานเสียแล้ว พ.อ. หลวง วีรวัฒนโยธิน จึงพิจารณาจะถนอมกำลังพล และหาชัยภูมิข้างหลังที่เหมาะกว่า ซึ่งจะช่วยทำการตั้งรับและยันข้าศึกได้ ดังนั้นจึงขออนุมัติต่อ พล. ต. ผิน ชุนหวัณ ผู้บัญชาการกองพลที่ ๓ ทำการถอนตัวไปตั้งรับ ณ บ้านลัง และคำสั่งอนุมัติตกมาในคืนวันที่ ๒๕ มิ.ย. ๘๕ กรมทหารราบที่ ๘ ได้ทำการถอนตัวในเช้ามืดวันที่ ๒๖ มิ.ย. ๘๕ การผละออกจากรบในขณะติดพันนั้น ฝ่ายเราได้ทำการเข้าตีเฉพาะตำบลเพื่อให้ข้าศึกถอยห่างออกไปก่อน แต่ปรากฏว่าได้ผลค่อนข้างน้อย เพราะทำให้ที่บังคับการกรมอยู่ห่างข้าศึกได้เพียง ๒๐๐ ม. เท่านั้น ซึ่งเป็นระยะยิงฉกรรจ์ของอาวุธประจำกายทหารราบ การรบใน ๒๖ มิ.ย. ๘๕ ยิ่งรุนแรงกว่าวันที่แล้ว ข้าศึกไม่ยอมปล่อยให้ฝ่ายเราถอนตัวได้โดยง่าย การติดต่อระหว่างหน่วยที่กองรบขาดตอนลง ข้าศึกก็เคลื่อนที่ใกล้เข้ามาจนถึงกับ พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ต้องเปลี่ยนอาวุธประจำกายเป็นปืนเล็กยาว ของพลทหารที่ที่บาดเจ็บและติดดาบปลายปืนเตรียมพร้อมที่จะเข้าประจัญบาน

กับข้าศึกทุกขณะ วีรกรรมครั้งนี้นับว่าเป็นนายทหารชั้นพันเอกคนเดียวในประวัติกองทัพไทยที่มีโอกาสจับอาวุธเพื่อคอยประจัญบานกับข้าศึก อย่างไรก็ตาม การอำนวยการรบอย่างใกล้ชิดและลักษณะความเป็นผู้นำทหารในสนามรบของ พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับการกรมได้ทำให้ทหารมีขวัญดี และปฏิบัติตามคำสั่งอย่างไม่เห็นแก่ชีวิต พ.ต. จำรูญ จำรูญรณสิทธิ์

แผนที่สังเขปแสดงสถานการณ์บริเวณบ้านลัง เมื่อ 27 มิ.ย. 85

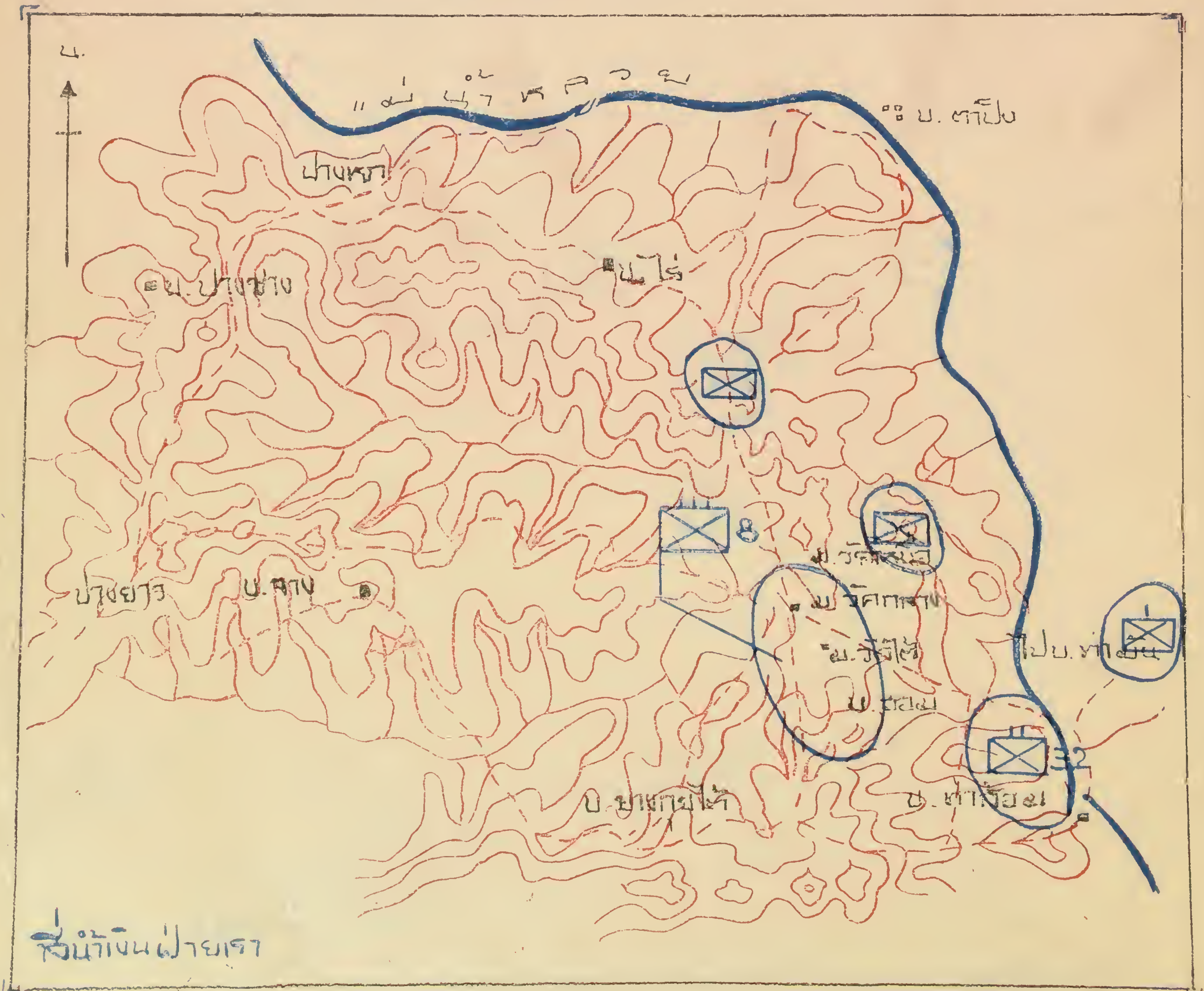
มาตราส่วน 1:50,000

ผู้บังคับกองพันทหารที่ ๕๒ ได้ไต่เขาขึ้นไปภายใต้การยิงของข้าศึก เพื่ออำนวยการให้หน่วยบนเขาข้างหลังทำการยิงคุ้มครองการถอนตัว ครั้งนั้นทหารที่ติดตามไปด้วยถูกข้าศึกยิงกลิ้งตกตามลาดจนหมด จากการแก้ปัญหายุทธวิธีเฉพาะหน้าของ พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ได้ทำให้ส่วนต่าง ๆ ของกรมทหารราบที่ ๘ ถอนตัวเข้าที่มั่นใหม่ได้ครบถ้วนในคืนวันที่ ๒๖ มิ.ย. ๘๕ พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับการกรมได้อำนวยการให้ลำเลียง

แผนที่สังเขปแสดงการวางกำลังรักษาแม่น้ำหลวยและ ม.วัค ตั้งแต่ 28 มิ.ย. 85 - ยุติสงคราม

มาตราส่วน 1:000,000

ทหารบาดเจ็บไปข้างหลัง โดยไม่ยอมทิ้งให้อยู่ในเงื้อมมือของข้าศึกแม้แต่คนเดียวในเวลาไม่ถึง ๓ วัน (๒๔—๒๖ มิ.ย. ๘๔) นับแต่ พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับการกรมเข้าอำนวยการรบ ได้ทำให้สถานการณ์เลวร้ายของฝ่ายเรากลับคืนดีขึ้นได้อย่างมาก โดยถนอมกำลังพลไว้ได้ นับว่าท่านเป็นผู้กอบกู้ความหายนะของกรมทหารราบที่ ๘ โดยแท้ อย่างไรก็ตาม บ้านสังที่มั่นใหม่ก็ยังเสียเปรียบ เพราะข้าศึกอยู่ในที่สูงข่มทำการตรวจการณ์และวางการยิงฝ่ายเราได้เป็นอย่างดีในวันรุ่งขึ้น (๒๗ มิ.ย. ๘๕) ตอนสายข้าศึกได้เคลื่อนที่ประชิดที่มั่น และทำการโอบปีกฝ่ายเราอีก พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธินผู้บังคับการกรมประมาณการว่าฝ่ายเราจะถูกตัดเส้นทางถอย จึงรีบชิงถอนตัวข้ามแม่น้ำหลวยไปยึดบริเวณเมืองวัคเสร็จใน ๒๘ มิ.ย. ๘๕

อย่างไรก็ดีไม่ปรากฏว่าข้าศึกได้ไล่ติดตามข้ามแม่น้ำหลวย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะฝ่ายข้าศึกมีภารกิจป้องกันการรุกของฝ่ายเราแค่แม่น้ำหลวยก็ได้ ณ ที่มั่นเมืองวัคกรมทหารราบที่ ๘ มีโอกาสฟื้นฟูกำลังและได้ทำการลาดตระเวนอย่างเข้มแข็งต่อมากรมทหารราบที่ ๘ ได้รับภาระกิจจากเข้าตีเป็นตั้งรับ ณ พื้นที่ที่ยึดอยู่จนกระทั่งสงครามมหาอาเซียบูรพาสงบ

การนำกรมทหารราบที่ ๘ เข้าปฏิบัติการรบในสงครามอาเซียบูรพา พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธินผู้บังคับการกรมกระทำได้สำเร็จตามที่ได้รับความไว้วางใจของผู้บังคับบัญชา แม้ว่าปัจจัยสิ่งแวดล้อมจะไม่เกื้อกูลนักก็ตาม แต่ในสภาพการณ์ดังกล่าวก็สมควรจะยกย่อง ว่ามีอัจฉริยะในการทหารด้วยผู้หนึ่งซึ่งทรงคุณทั้งด้านวิชาการ, ความเป็นผู้นำ, กล้าหาญ, เห็นกาลไกล, สุขุมไปด้วยวิจารณญาณและมีการตัดสินใจดีรวมทั้งสงวนชีวิตทหารของชาติอันหาค่ามิได้ไว้ได้จำนวนมาก ดังนี้จึงใคร่ขอสรุปว่า พ.อ. หลวงวีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับการกรมเป็นผู้พิชิตและป้องกันนครเชียงตุงที่สมควรจารึกไว้ประวัติศาสตร์การทหารของกองทัพไทย.

คำชมเชยจากผู้บัญชาการทหารสูงสุด

ที่ ๑๐๘๒/๔๔๑๙ ผบ. พล. ๓

มท. ทบ. สนามได้มีคำสั่งที่ ๑๐๒/๑ ลง ๑ ก.ค. ๘๕ เรื่องชมเชย ร. ๘ ว่า ตามรายงาน สธ. ๑ ที่ ๑๐๐๑/๔๐๗๘ ลง ๒๓ มิ.ย ๘๕ แจ้งว่า ในการรุกเข้ายึดนครเชียงตุงอันเป็นเมืองหลวงของสหรัฐไทยใหญ่นั้น ร. ๘ ซึ่งได้รับมอบหน้าที่เป็นกองหน้าของ พล. ๓ ได้ทำการรุกอย่างทรหดกล้าหาญอย่างเด็ดเดี่ยว ฟันผ่าความยากลำบากทั้งมวลและหักการต้านทานของข้าศึกได้ด้วยวิธีที่รอบคอบเป็นอย่างดียิ่ง จนลุผลสำเร็จอย่างรวดเร็วทั้งยังจับเชลยและอาวุธยุทธภัณฑ์ของข้าศึกได้อีกเป็นจำนวนมากนั้น

ข้าพเจ้าขอขอบใจ และชมเชยความกล้าหาญ ทรหดอดทนของพี่น้องทหารในหน่วยนี้ที่สามารถฟันผ่าอุปสรรคทั้งปวง จนยึดนครเชียงตุงซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญไว้ในอำนาจได้โดยฉับพลัน ข้าพเจ้าขออวยพรให้พี่น้องทหารใน ร. ๘ จงแคล้วคลาดสรรพภัยทุกประการ ประสพแต่ความสวัสดี มีโชคชัย ตลอดไป.

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

ท่านผู้บัญชาการกองพลรักษาพระนคร

บุรุษผู้หนึ่ง มีความรักชาติยิ่งชีวิต มีบุคลิกที่พิจารณาเหตุการณ์และตกลงใจได้อย่างน่าสรรเสริญ และมีความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว ปฏิบัติการตามผลการตกลงใจอย่างเข้มแข็ง และเป็นผู้นำคนหนึ่งที่รับผิดชอบต่อการนำประเทศให้รอดพ้นจากภัยพิบัติในระหว่างชาติตกอยู่ในสภาพหน้าสิ่วหน้าขวาน ได้ช่วยให้เอกราชของชาติฟื้นฟูอย่างมีเกียรติ และมีบทบาทในการสกัดกั้นการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยมาระยะหนึ่ง ช่วงชีวิตของท่านเด่นด้วยเกียรติคุณและความดีมากมายซึ่งหาได้ยากนัก และยากที่จะลืมเลือนในความเสียสละและความกล้าหาญของท่าน นักการทหารและนักการเมือง ผู้มีความสามารถเยี่ยงวีรบุรุษผู้นั้นคือ พลตรี วีรวัฒน์ วีรวัฒนโยธินผู้ซึ่งได้ประกอบกรณียกิจให้แก่ประเทศชาติ ทั้งในสมรภูมิอินโดจีน ในกองทัพภาคพายัพในกองพลที่ ๗ และในกองพลรักษาพระนคร

ในฐานะที่ผู้เขียนได้ปฏิบัติหน้าที่ใกล้ชิดกับท่านผู้นี้ทั้งในกองพลที่ ๗ และในกองพลรักษาพระนคร จึงขอถือโอกาสนี้เสนอบทความสั้น ๆ เพื่อเป็นอนุสรณ์และเป็นสักการะแด่ท่านผู้บัญชาการ ฯ พอสมควร

เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๕ รัฐบาลไทยได้ตระเตรียมการที่จะย้ายหน่วยราชการที่สำคัญ ๆ ไปอยู่ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ และพร้อมกันนั้นได้จัดตั้งกองพลที่ ๗ ขึ้นซึ่งภาระกิจของกองพลใหม่นี้ คือ การป้องกันจังหวัดเพชรบูรณ์ กองบัญชาการกองพลได้เคลื่อนย้ายไปตั้งที่ตำบลบัวชุม อำเภอไชยบาดาล จังหวัดลพบุรี เมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๔๘๗ ผู้บัญชาการกองพลที่ ๗ คือ พันเอกเดช เดชประดิยุทธ พันเอกครวญ สุทธานินทร์ เป็นเสนาธิการกองพล พันตรีมนู ทรัพย์สกุล พันตรีพโยม พหุลรัต พันตรีเรียม ขันธรูจี และผู้เขียน เป็นนายทหารฝ่ายเสนาธิการ กรมทหารราบที่ ๑๙ ตั้งอยู่กับที่ตั้งกองบัญชาการกองพล ส่วนกรมทหารราบที่ ๒๐ และกรมทหารราบที่ ๒๑ ตั้งที่จังหวัดเพชรบูรณ์

ต่อมาทางราชการมีความประสงค์จะปรับปรุงการทหารให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น จึงได้มีคำสั่งให้ พันเอกเดช เดชประดิยุทธ ไปเป็นเสนาธิการกองทัพที่ ๒ พันเอกครวญ สุทธานินทร์ ไปเป็นเจ้ากรมยุทธการทหารบก และมีคำสั่งให้ พันเอกวีรวัฒน์ วีรวัฒนโยธิน ผู้บังคับการกรมทหารราบที่ ๑๕ มาดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการกองพลที่ ๗ ภาระกิจของกองพลที่ ๗ คงเป็นไปตามเดิม คือ ป้องกันจังหวัดเพชรบูรณ์ อย่างไรก็ดีต่อมาอีกไม่นาน พันเอกวีรวัฒน์ วีรวัฒนโยธิน (ซึ่งได้รับพระราชทานเลื่อนยศเป็นพลตรีแล้ว) ก็ได้รับคำสั่งให้ย้ายมาดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการกองพลที่ ๑ ในพระนคร ผู้เขียนได้รับคำสั่งให้ไปทำหน้าที่ฝ่ายเสนาธิการกองทัพที่ ๒ (ขณะนั้นกองบัญชาการตั้งอยู่ที่จังหวัดสระบุรี) ประมาณอีก ๒ เดือนต่อมา ผู้เขียนก็ได้รับคำสั่งให้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเสนาธิการกองพลที่ ๑ ภายใต้การบังคับบัญชาของพลตรีวีรวัฒน์ วีรวัฒนโยธิน อีกครั้งหนึ่ง

กองบัญชาการกองพลที่ ๑ ตั้งอยู่ที่อาคารหลังพระที่นั่งอนันตสมาคมต่อมาได้ย้ายเข้ามาอยู่ที่สวนพุดตาล พันเอกสนิท ไทยานนท์ เป็นเสนาธิการกองพล พันโทอำนวย ไชยโรจน์ เป็นรองเสนาธิการกองพล พันโทไชยันต์ ถนัดหัตถกรรม พันตรีเยื้อง ศรีดารานนท์ พันตรีโมราณ หนองคาย พันตรีอารี ใจธรรม กับผู้เขียนเป็นฝ่ายเสนาธิการ ร้อยเอกเจริญ พงษ์พาณิช เป็นนายทหารคนสนิทของผู้บัญชาการกองพล ภาระกิจของกองพลที่ ๑ ในระยะที่ พลตรีวีรวัฒน์ วีรวัฒนโยธิน เป็นผู้บัญชาการกองพล คือ การรักษาพระนครและการร่วมมือกับฝ่ายสัมพันธมิตร (ขบวนการเสรีไทยทั้งฝ่ายอังกฤษและฝ่ายสหรัฐอเมริกา) ขณะเดียวกันกับที่ให้ความร่วมมือกับสัมพันธมิตรก็ต้องร่วมมือกับกองทัพญี่ปุ่น ซึ่งตั้งหน่วยทหารกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปด้วย ภาระกิจที่กล่าวมาข้างต้นเป็นภาระกิจที่ไม่เคยมีมาในประวัติศาสตร์การทหาร ประกอบกับขณะนั้นสถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศก็ไม่ดีนัก ระหว่างหน้าสิ่วหน้าขวานนี้ท่านผู้บัญชาการกองพลรักษาพระนครจำต้องติดต่อประสานงานและวางแผนร่วมกับฝ่ายการเมือง กับกองบัญชาการกองทัพใหญ่ (ซึ่งตั้งอยู่ที่สวนจิตรลดา) และประสานงานกับขบวนการเสรีไทย และในเวลาเดียวกันต้องรักษาสัมพันธไมตรี

อย่างดีกับกองทัพของพระเจ้าจักรพรรดิ์จนกว่าชั่วโมงสุดท้ายจะมาถึง เนื่องด้วยเหตุผลบางประการ ผู้เขียนจึงไม่สามารถบรรยายเรื่องราวโดยละเอียดได้ แต่ก็เชื่อว่าท่านผู้อ่านคงจะทราบดีว่า พลตรีวีรวัฒน์ วีรวัฒนโยธิน ซึ่งทางราชการได้เลือกเฟ้นเห็นว่าเป็นผู้นำที่กล้าหาญเด็ดขาด มอบหมายให้ป้องกันจังหวัดเพชรบูรณ์ และต่อมาได้แต่งตั้งให้เป็นผู้รักษาพระนคร ต้องทำงานหนักด้วยความรอบคอบและทั้ง ๆ ที่ท่านเป็นผู้เด็ดขาดเข้มแข็ง แต่ก็ต้องฝืนระงับใจหลายต่อหลายครั้ง ขณะที่มหามิตรของเราในขณะนั้นพยายามทำให้เราเกือบระงับโทสะไว้ไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการซ้อมรบในเวลาวิกาลของมหามิตรทำให้ท่านผู้บัญชาการและพวกเราในกองบัญชาการต้องไปเฝ้าสังเกตการณ์อยู่ตลอดคืนเสมอ ๆ เรื่องนี้ท่านปลัดกระทรวงกลาโหมปัจจุบัน (ซึ่งขณะนั้นเป็นเสนาธิการกรมทหารราบที่ ๑) และบรรดาเพื่อนทหารในกองพลรักษาพระนครขณะนั้นคงจะยังจำได้ไม่ลืม

นายทหารในกองบัญชาการกองพลส่งครอบครัวไปไว้ที่บางพูน (ซึ่งผู้เขียนได้รับมอบหมายให้จัดเตรียมอาคารสถานที่สำหรับขบวนการเสรีไทย ซึ่งจะส่งกำลังทางอากาศเข้ามาร่วมปฏิบัติการในประเทศไทยตามแผนการ) ส่วนท่านผู้บัญชาการกับพวกเราพักรวมกันอยู่ในสวนพุดตาล และเตรียมพร้อมที่จะออกปฏิบัติการได้ทันทีตลอด ๒๔ ชั่วโมง เราได้คัดเลือกทหารที่เข้มแข็งจากหน่วยต่าง ๆ ประมาณ ๒๕๐ คน มารับการฝึกอาวุธใหม่ที่ได้รับจากขบวนการเสรีไทย และให้พักรวมอยู่ที่พระที่นั่งนงคราญสโมสร หน่วยกล้าตายหน่วยนี้มีหน้าที่ในการหาข่าวและปฏิบัติการเมื่อโอกาสมาถึง พันตรีละม้าย อุทยานานนท์ เป็นผู้บังคับหน่วย พันตรีเชื่อม แก้วมลเป็นรองผู้บังคับหน่วย เนื่องจากหน่วยมีความสำคัญมาก เราจึงต้องปกปิดความเคลื่อนไหวของหน่วยกล้าตายนี้อย่างเข้มงวด แต่ในที่สุดก็จำเป็นต้องเปิดเผยในวันที่ฝ่ายสัมพันธมิตรจะส่งยาและเวชภัณฑ์ให้เรา โดยทิ้งทางร่มชูชีพลงในบริเวณสนามหลวง ท่านผู้บัญชาการกองพลรักษาพระนคร ตัดสินใจสั่งให้หน่วยกล้าตายหน่วยนี้ไปรักษาความสงบและเก็บรวบรวมของที่ส่งมาทางร่มชูชีพหมดทั้งวันแรกฝ่ายสัมพันธมิตรไม่มาตามกำหนด แต่มาในวันรุ่งขึ้น เวลาเดียวกันหน่วย

กล้าตายได้ปฏิบัติภาระกิจได้สมความมุ่งหมาย นับแต่วาระนั้นเป็นต้นมา ความลับเกี่ยวกับเรื่องหน่วยกล้าตาย และเรื่องสัมพันธ์ระหว่างเรากับขบวนการเสรีไทยก็ถูกเปิดเผยออกอย่างชัดแจ้งจะทำอย่างไรได้ เมื่อเหตุการบังคับเช่นนั้น นาทีสุดท้ายเกือบจะมาถึงและกองพลรักษาพระนครก็พร้อมแล้ว เราไม่พรั่นพรึงใคร

นอกจากการเตรียมการป้องกันโดยการสร้างป้อมตามถนนต่างๆ ในกรุงเทพฯ แล้วเราได้สร้างรังปืนกลขนาดใหญ่อีกหลายแห่ง รวมทั้งที่บ้านตรงหัวมุมอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ป้อมเหล่านี้นอกจากจะใช้สำหรับรับมือกับฝ่ายตรงข้ามเมื่อถึงเวลาแล้วก็ได้ใช้เป็นที่รับรองขบวนการเสรีไทยที่โดดร่มลงมาหลายต่อหลายครั้ง

ที่วังสวนกุหลาบ เราจัดเป็นที่ชุมนุมและที่ทำงานของสัมพันธมิตรตะวันตกที่เข้ามาร่วมปฏิบัติการกับขบวนการเสรีไทย และเป็นที่หลบซ่อนของสมาชิกเสรีไทยหลายท่านที่โดดร่มลงมาปฏิบัติการในประเทศไทย

พอกองทัพญี่ปุ่นยอมจำนน ท่านผู้บัญชาการกองพลรักษาพระนคร เป็นผู้หนึ่งในจำนวนนายทหารชั้นผู้ใหญ่ที่ได้ไปต้อนรับผู้แทนกองทัพฝ่ายสัมพันธมิตรที่เข้ามาประเทศไทย ท่านผู้บัญชาการกองพลรักษาพระนครได้รับมอบจากฝ่ายสัมพันธมิตรให้ปลดอาวุธทหารญี่ปุ่น และก่อนที่กองทัพจะเดินทางกลับประเทศญี่ปุ่นในฐานะผู้ปราชัย ท่านผู้บัญชาการกองพลรักษาพระนคร ได้จัดงานเลี้ยงส่งแม่ทัพนากามูราและนายทหารญี่ปุ่นชั้นผู้ใหญ่อย่างมโหฬารที่สวนอัมพร เพื่อนชาวต่างประเทศของเราที่วังสวนกุหลาบก็ได้รู้เห็นด้วย ต่อมาระหว่างที่ผู้เขียนไปเป็นทูตทหารบกสถานเอกอัครราชทูตไทยในประเทศญี่ปุ่นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้มีโอกาสพบแม่ทัพนากามูราและนายทหารชั้นผู้ใหญ่ของญี่ปุ่น ๒ – ๓ นายหลายครั้ง บุคคลเหล่านี้ยังรู้สึกทราบซึ้งในงานคืนวันนั้นเป็นอันมาก

แม้ว่าศึกภายนอกสงบลงแล้ว แต่ศึกภายในยังคุกรุ่นอยู่ โดยบุคคลกลุ่มหนึ่งมีแผนการจะนำลัทธิอุบาทเข้ามาใช้ในประเทศไทย ท่านผู้บัญชาการกองพลรักษาพระนครได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาชั้นสูงให้เตรียมแก้ไขสถานการณ์ภายในเพื่อให้บ้านเมืองมีเสถียรภาพทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ และป้องกันมิให้คอมมิว

นิสต์เข้ามาครอบครองประเทศและทำลายพระพุทธศาสนาพระมหากษัตริย์ได้ ท่านได้ปรึกษากับเพื่อนร่วมงานบางท่านและได้เตรียมการบางประการไว้ แต่อย่างไรก็ตามต่อมาได้เกิดการรัฐประหารเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายนขึ้น ดวงชะตาของยอดขุนพลแห่งประเทศไทยผู้กล้าหาญเด็ดขาดคนหนึ่งก็เริ่มหรี่ลง จนกระทั่งท่านได้จากผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งยังคงระลึกถึงความเป็นผู้นำที่กล้าหาญ ความเด็ดขาด ความเป็นกันเอง ความเป็นนักการเมืองผู้รักชาติยิ่งชีวิตของท่านอย่างไม่รู้ลืมไปเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๑๑

(หมายเหตุ ยศที่ใช้ในบทความนี้ เป็นยศในระหว่างเวลาที่กล่าวถึง มิใช่ยศปัจจุบัน)

พลตรี ชาญ อังศุโชติ

๓ มกราคม ๒๕๑๒

ขอบพระคุณ

ครอบครัววีรวัฒนโยธิน รู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณในสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานกระเช้าผลไม้แก่คุณพ่อขณะที่ป่วย

ตลอดระยะเวลาที่คุณพ่อป่วยอยู่ ณ โรงพยาบาลพระมงกุฎฯ จนถึงแก่อนิจ-กรรมนั้น ได้รับความเอาใจใส่ดูแลรักษาเป็นอย่างดี จาก พล.ต. สมุทร ชาตินันทน์ พล.ต. พร พิศกนก พล.ต. ประณต โพธิทัต และ พ.ต. วิชัย ชัยประภา ตลอดจนคณะแพทย์และพยาบาลประจำตึกธนะรัชต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรดาท่านเจ้าหน้าที่ประจำตึกธนะรัชต์ชั้น ๓ จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ต่อท่านพลเอก ไสว ไสวแสนยากร ซึ่งมีพระคุณต่อครอบครัววีรวัฒนโยธิน และคณะนายทหารชุด ๖๕ ตลอดจนท่านผู้มีเกียรติและญาติมิตร ที่ได้กรุณาช่วยเหลือในการบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรม และมาในงานพระราชทานเพลิงศพคุณพ่อในวันนี้

ครอบครัววีรวัฒนโยธิน

ขอบพระคุณ

ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อท่านผู้มีเกียรติ และญาติมิตรที่เคารพทุกท่าน ที่ได้กรุณาช่วยเหลือในการบำเพ็ญกุศลและสวดอภิธรรมแด่ศพของ พลตรี หลวงวีรวัฒนโยธิน รวมทั้งทุกท่านที่ได้สละเวลามาเป็นเกียรติในงานพระราชทานเพลิงศพวันนี้.

เจ้าภาพ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์การรถไฟฯ
ถนนรองเมือง ซอย ๒ พระนคร
นายอุทัย สงวนไว้ ผู้พิมพ์โฆษณา
มกราคม ๒๕๑๒